

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Strategische belangen van de betrekkingen tussen EG en Mercosur

De Mercado Común del Sur (Mercosur) werd op 26 maart 1991 in Asuncion opgericht door Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay, en trad in werking in november 1991. Chili sloot aan op 1 oktober 1996. De Mercosur streeft in eerste instantie naar een versterking van het concurrentievermogen van zijn leden tegenover de groeiende mondialisering van de economische en commerciële stromen. De invoering van een douane-unie op 1 januari 1995 is hiertoe een eerste aanzet.

Het actieterrein van de Mercosur blijft hiertoe evenwel niet beperkt, maar bestrijkt ook thema's zoals fiscale en monetaire beleidsmaatregelen, industrieel en technologisch beleid, landbouwbeleid, en de coördinatie van macro-economische maatregelen. Het Protocol van Ouro Preto kende vanaf 1 januari 1995 de internationale rechtspersoonlijkheid toe aan de Mercosur, en organiseerde het institutioneel kader.

Reeds van in den beginne bood de Europese Gemeenschap steun aan de totstandkoming van de economische en politieke integratie van de vier Mercosur-landen. Voor de Europese Gemeenschap is dit deel van Zuid-Amerika een aantrekkelijke regio : met een totale bevolking van 200 miljoen mensen (hetzij 45% van de Zuid-Amerikaanse bevolking), en een BBP van meer dan 600 miljard US\$ bekleedt de Mercosur immers een vierde plaats op de wereldranglijst van grote economische blokken, na de NAFTA, de EU, en Japan. Bovendien gaat het hier om landen met een markteconomie, een groot groeipotentieel, enorme natuurlijke rijkdommen en een groeiende vraag naar zowel consumptiegoederen als kapitaal.

Anderzijds heeft ook de Mercosur baat bij een intense samenwerking met de Europese Gemeenschap. Op politiek vlak hopen de vier lidstaten op steun van de EG bij de democratisering en de integratie van hun economieën, terwijl op economisch vlak de EG een attractieve markt is voor de producten van de Mercosur.

Tot slot kan de wijze waarop de EG de integratie heeft doorgevoerd een referentiepunt zijn voor de lidstaten van de Mercosur in hun streven naar regionale integratie.

2. De economische betrekkingen tussen de EG en de Mercosur

a) Handelsstromen

De Europese Gemeenschap is traditioneel de eerste handelspartner van de Mercosur met 26% van het totale handelsverkeer tussen 1985 en 1992.

De uitvoer van de EG naar de Mercosur anderzijds is vanaf 1990 zo sterk gegroeid (van 1992 tot 1993 bijvoorbeeld met meer dan 40%) dat dit economische blok door de Europese exporteurs als meest dynamische markt wordt erkend. De Mercosur importeert uit de Gemeenschap voornamelijk kapitaalgoederen en chemische producten.

b) Investerings

De Europese Gemeenschap is de eerste buitenlandse investeerder in de Mercosur (in 1990 : 48% van de directe investeringen in de Mercosur komt uit de EG tegenover slechts 42% uit de VSA). De sinds 1988 door de Mercosur ondernomen privatiseringsmaatregelen hebben een zeer positieve weerklank gevonden bij internationale, en dan voornamelijk Europese, ondernemers, die er aanzienlijk hebben geïnvesteerd.

c) Samenwerking tussen EG en Mercosur

De Europese Unie was de eerste actor op het internationale toneel die op ministerieel niveau met de Mercosur een informele politieke dialoog voerde.

De Commissie en de vertegenwoordigers van de Mercosur tekenden op 29 mei 1992 een interinstitutioneel kaderakkoord om hun betrekkingen te stroomlijnen en een kader te scheppen voor de uitwisseling van know how inzake regionale integratie. In het kader van haar ontwikkelingsbeleid heeft de Gemeenschap overigens 17 miljoen ecu uitgetrokken voor de overdracht van ervaringen op gebied van integratie in sleutelsectoren als de landbouw, harmonisatie van technische normen en douaneregeling.

De Europese Gemeenschap ondersteunt eveneens de culturele toenadering tot de Mercosurlanden via studie- en scholingsprogramma's voor conservators van cultureel erfgoed, de promotie van Latijnsamerikaanse auteurs in Europa, en samenwerkingsprogramma's op academisch gebied.

De hulp van de Gemeenschap en haar lidstaten aan de Mercosur-landen (ca. 270 miljoen ecu)

bedroeg in 1992 maar liefst 42% van de door deze landen ontvangen officiële ontwikkelingshulp. In 1993 bedroeg de door de Commissie beheerde overheidshulp voor Mercosur meer dan 60 miljoen ECU, en in 1994 ongeveer 75 miljoen ECU.

3. De ontstaansgeschiedenis van het interregionaal kaderakkoord

Van bij het ontstaan van de Mercosur hebben er nauwe contacten bestaan tussen de EG en de Mercosur. Reeds in 1992 werd een Gemengd Raadgevend Comité opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie en van de Groep 'Gemeenschappelijke Markt' van de Mercosur, dat tijdens halfjaarlijkse bijeenkomsten de dialoog en de samenwerking tussen beide handelsblokken tracht te bevorderen.

In de marge van de Vierde Ministerconferentie tussen de Europese Unie en de Groep van Rio op 22 en 23 april 1994 had in Sao Paulo (Brazilië) een informele vergadering op ministerniveau plaats tussen de EU en de Mercosur naar aanleiding waarvan de ministers van beide regio's de wens uitdrukten om nauwer samen te werken.

Op 19 oktober 1994 richtte de Europese Commissie een mededeling aan de Raad en het Europees Parlement, getiteld: "Naar een versterking van het beleid van de Europese Unie ten aanzien van de Mercosur". In dit document pleit de Commissie voor de totstandbrenging van een interregionaal associatieverband tussen de EG en de Mercosur. Gelet op het prille bestaan en de structuur van de Mercosur stelt de Commissie evenwel voor om deze associatie stapsgewijs tot stand te brengen. Als tussenstap naar een globaal partnerschap opteert de Commissie voor het sluiten van een interregionale kaderovereenkomst inzake samenwerking op handels- en economisch gebied.

Op de Europese top van Essen van 9 en 10 december 1994 werd op basis van deze aanbevelingen van de Commissie een akkoord bereikt over het totstandbrengen van een nieuwe en verregaande samenwerking met de Mercosur waarvan het uiteindelijke doel een economische en politieke associatie tussen beide regio's zou moeten zijn.

Op 22 december 1994 werd een plechtige gemeenschappelijke verklaring getekend tussen de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie enerzijds, en de leden van de Mercosur anderzijds, waarin de beslissingen van Essen bevestigd wor-

den, en eveneens besloten wordt om een interregionaal kaderakkoord inzake samenwerking op handels- en economisch gebied te sluiten.

De Ministerraad Algemene Zaken van de Europese Unie van 12 en 13 juni 1995 keurde de richtsnoeren goed voor de onderhandeling van dit interregionaal kaderakkoord. De onderhandelingen met de Mercosur verliepen vlot. Twee onderhandelingsessies vonden plaats: de eerste op 14 en 15 september 1995 in Brussel, en de tweede op 28 en 29 september in Montevideo. Deze laatste sessie werd besloten met de parafering van de tekst van de overeenkomst. De Europese Commissie, die namens de Europese Unie onderhandelde, bracht de Raad Algemene Zaken op 2 oktober 1995 hiervan op de hoogte, zodat het akkoord op 15 december 1995 kon worden ondertekend, in de marge van de Europese Raad van Madrid.

4. De inhoud van het interregionaal kaderakkoord tussen de EG en haar lidstaten enerzijds, en de Mercosur en zijn deelnemende staten, anderzijds

De basisdoelstelling van dit kaderakkoord bestaat erin de banden tussen de Europese Unie en de Mercosur te verstevigen met het oog op de totstandbrenging van een interregionale associatie, zoals voorzien in de mededeling van de Commissie van 19 oktober 1994. De partijen zullen, overeenkomstig hun respectieve procedures en afhankelijk van de werkzaamheden die in het institutionele kader van deze overeenkomst zijn verricht, bepalen of en wanneer onderhandelingen met het oog op de oprichting van de interregionale associatie moeten worden opgestart.

Op het moment van de parafering van de overeenkomst werd een gezamenlijke verklaring afgelegd waarin de onderhandelaars zich akkoord verklaarden om de vervroegde inwerkingtreding van de bepalingen over de communautaire bevoegdheden inzake commerciële samenwerking en het institutionele kader voor die samenwerking te onderhandelen.

Een briefwisseling, die door de Raad van Ministers werd goedgekeurd en werd ondertekend, heeft de voorlopige toepassing van deze bepalingen van de overeenkomst bekrachtigd.

Het interregionale kaderakkoord heeft een geregelde politieke dialoog tussen de Mercosur en de Europese Unie geïntroduceerd die zowel bilaterale als multilaterale thema's tot voorwerp zal hebben.

Daarmee wordt, naast de reeds bestaande dialoog in het kader van de Groep van Rio, een nieuwe fase ingeluid in de politieke samenwerking. De Raad Algemene Zaken besliste eveneens de mechanismen van de politieke dialoog voorlopig in werking te stellen in afwachting van de ratificatie en van de formele inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

De eerbiediging van de democratische beginselen en van de fundamentele mensenrechten, zoals in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens weergegeven, en die de grondslag vormt voor het binnenlands en internationaal beleid van de verdragspartijen, is een essentieel onderdeel van de overeenkomst.

Op het gebied van samenwerking bevat het akkoord bepalingen over de volgende onderwerpen :

- 1) economische samenwerking inzake technologie, leefmilieu, energie en telecommunicatie ;
- 2) samenwerking op het gebied van handel ;
- 3) interinstitutionele samenwerking ;
- 4) samenwerking op het gebied van vorming, opvoeding, communicatie, informatie, cultuur, en de strijd tegen drugs.

Op institutioneel vlak voorziet het akkoord in een 'Gemengde Commissie', belast met het beheer, en een 'Subcommissie handel' die de vrijhandel tussen de twee economische blokken moet voorbereiden.

Preambule

In de preambule leggen de partijen de nadruk op de sterke historische, culturele, politieke en economische banden die tussen hen bestaan en op de waarden die hun volkeren gemeen hebben, door te verwijzen naar de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, de democratische waarden, de rechtstaat, de eerbiediging en bevordering van de mensenrechten, de Slotverklaring van de V.N.-Conferentie over Milieu en Ontwikkeling (Rio de Janeiro, juni 1992) en naar de Slotverklaring van de Sociale Top te Kopenhagen (maart 1995). Ook het belang van de regionale integratieprocessen als instrument voor economische en sociale ontwikkeling en van internationale stabiliteit wordt onderlijnd.

De partijen bepalen voorts dat zij de regels van een vrije handel volgens de normen van de Wereldhandelsorganisatie zullen handhaven en versterken, en wijzen daarbij op het belang van het open regionalisme.

De preambule herinnert bovendien aan de bestaande samenwerkingsbanden en bilaterale overeenkomsten afgesloten tussen de staten van beide regio's, alsmede aan de kaderovereenkomsten die de Mercosur-staten elk afzonderlijk met de Europese Gemeenschap hebben gesloten. Er wordt gewezen op de resultaten van de Interinstitutionele Samenwerkingsovereenkomst van 29 mei 1992 tussen de Raad van de Mercosur en de Commissie van de Europese Gemeenschappen en op de noodzaak om de in dat bestek uitgevoerde acties voort te zetten.

Tot slot wordt in de preambule het einddoel van de kaderovereenkomst omschreven als de oprichting van een interregionale associatie van politieke en economische aard op basis van versterkte politieke samenwerking, geleidelijke en wederzijdse liberalisering van het gehele handelsverkeer overeenkomstig de regels van de Wereldhandelsorganisatie, en op basis van bevordering van investeringen en verdieping van de samenwerking.

Titel I: Doelstellingen, beginselen en toepassingsgebied

De eerbiediging van de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten vormen, krachtens artikel 1, de grondslag van de samenwerking.

De uiteindelijke doestelling van dit akkoord is de oprichting van een interregionale associatie. Artikel 2 duidt de samenwerkingsgebieden aan om dit doel te bereiken, zijnde handel, economie en samenwerking voor integratie, alsmede andere gebieden van wederzijds belang (die in de tekst nader worden gespecificeerd).

Artikel 3 bepaalt dat een geregelde politieke dialoog wordt ingesteld, waarvan de modaliteiten worden omschreven in een aan de overeenkomst gehechte gemeenschappelijke verklaring. Een ministeriële dialoog zal plaatsvinden binnen de bij artikel 25 ingestelde Samenwerkingsraad of in andere, in onderlinge overeenstemming aan te wijzen fora op hetzelfde niveau.

Titel II: Handelsgebied

Op handelsgebied beoogt dit akkoord de bevordering van het onderlinge handelsverkeer ter voorbereiding van een latere geleidelijke en wederkerige liberalisering, en het scheppen van de voorwaarden die bevorderlijk zijn voor de totstandkoming van de interregionale associatie, met inachtneming van de beginselen van WHO (artikel 4).

Artikel 5 regelt het economisch- en handelsoverleg betreffende de toegang tot de markt, tarieven, handelsbelemmeringen, concurrentie, oorsprongsregels, vrijwaringsregels, douaneregelingen, handel met derde landen, verenigbaarheid met GATT/WHO, aanwijzing van gevoelige en prioritaire producenten en uitwisseling van informatie.

Artikel 6 regelt de samenwerking op het gebied van agro-alimentaire en industriële normen en erkenning van conformiteit.

Artikel 7 bepaalt nader de samenwerking op douanegebied.

In artikel 8 komen de partijen overeen te streven naar meer overeenstemming in hun methoden om de statistische gegevens betreffende het goederen- en dienstenverkeer vergelijkbaarder te maken.

In artikel 9 wordt de samenwerking op vlak van bescherming van de intellectuele eigendom omschreven.

Titel III: Economische samenwerking

In artikel 10 stellen de partijen een aantal economische doelstellingen voorop: groei van hun economieën, versterking van hun internationale concurrentiepositie, bespoediging van de technologische en wetenschappelijke vooruitgang, verhoging van hun respectieve levensstandaard, en gunstige omstandigheden voor het scheppen van goede werkgelegenheid. Met het oog op een doelmatig gebruik van de beschikbare middelen, zullen op regionaal niveau samenwerkingsacties ontwikkeld worden.

De samenwerking zal zich richten op alle sectoren en rekening houden met het behoud van het milieu en het ecologisch evenwicht, en de bevordering van de fundamentele sociale rechten. De partijen zullen ook de totstandkoming van economische en sociale netwerken bevorderen, evenals de overdracht van specifieke kennis op het gebied van

regionale integratie en de uitwisseling van macro-economische informatie.

In artikel 11 wordt de samenwerking tussen de bedrijven beschreven. Deze zal onder andere gericht zijn op de versterking van het handelsverkeer, investeringen, technologieoverdracht, ondersteuning van modernisering en diversificatie, industriële vernieuwing, en de samenwerking tussen KMO's. De acties om deze samenwerking uit te voeren worden eveneens opgesomd.

Artikel 12 gaat nader in op de bevordering van investeringen die tot wederzijds voordeel strekken, en onder meer betrekking hebben op de uitwisseling van informatie over de wetgevingen en de investeringskansen, het sluiten van bilaterale overeenkomsten, en het bevorderen van joint ventures.

Artikel 13 omschrijft de samenwerking op energiegebied, waarbij wordt gestreefd naar een verantwoord en milieuvriendelijk gebruik van energie. Concrete vormen van dergelijke samenwerking zijn onder meer de uitwisseling van informatie, de overdracht van technologie, het organiseren van scholingsprogramma's, en in voorkomend geval het sluiten van specifieke akkoorden.

Artikel 14 beschrijft de samenwerking op het gebied van vervoer. Bijzondere aandacht zal gewijd worden aan alle aspecten betreffende de internationale vervoerdiensten die een belemmering zouden kunnen vormen voor de wederkerige uitbreiding van de handel.

In artikel 15 voorzien de partijen in samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie. Het doel is een duurzame werkrelatie tussen hun wetenschappers tot stand te brengen en informatie en regionale ervaringen uit te wisselen. Bij de wetenschappelijke en technologische samenwerking zullen zowel instellingen van hoger onderwijs, als onderzoekscentra en productiesectoren (in het bijzonder KMO's) worden betrokken. De opstelling van een meerjarenprogramma wordt voorzien.

In artikel 16 komen de partijen overeen een gemeenschappelijke samenwerking op te zetten op het gebied van telecommunicatie en informatietechnologie, teneinde hun economische en sociale ontwikkeling te bevorderen.

Artikel 17 omschrijft de samenwerking op het gebied van de bescherming van het milieu. Het oogmerk is de duurzame ontwikkeling en de verantwoorde benutting van de natuurlijke hulpbron-

nen. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de mondiale dimensie van de milieuproblematiek.

Titel IV : Versterking van de integratie (artikel 18)

Ter ondersteuning van het integratieproces zal ook samengewerkt worden op het gebied van uitwisseling van informatie, informatienetwerken, scholing en institutionele steun, studies, gezamenlijke projecten en technische bijstand.

Titel V : Samenwerking tussen instellingen (artikel 19)

Deze titel heeft betrekking op de institutionele samenwerking tussen de partijen door middel van geregelde contacten, uitwisseling van informatie en ervaringen, en communicatienetwerken.

Titel VI : Andere samenwerkingsgebieden

Artikel 20 behandelt de voorlichting en het onderwijs over regionale integratie. Artikel 21 beoogt de uitwisseling van informatie over elkaars politieke, economische en sociale realiteiten, en de versterking van de culturele banden. Artikel 22 voorziet de coördinatie en intensivering van de inspanningen in de strijd tegen de drugshandel en de gevolgen ervan. Artikel 23 is een aanpassingsclausule met het oog op de uitbreiding van de werkingssfeer van de wederzijdse samenwerking.

Titel VII : Middelen voor de tenuitvoerlegging van de samenwerking

In het kader van de tenuitvoerlegging van de samenwerking, wordt de Europese Investeringsbank aangemoedigd om zijn actie in de Mercosur te versterken.

Titel VIII : Institutioneel kader

De artikelen 25 en 26 bepalen de oprichting en de werking van de Samenwerkingsraad, die toezicht zal houden op de uitvoering van de overeenkomst en die op ministerieel niveau bijeenkomt op gezet-

te tijden en telkens wanneer de omstandigheden dat vereisen.

De Samenwerkingsraad zal o.m. aanbevelingen doen die bijdragen tot de verwezenlijking van het uiteindelijke oogmerk van interregionale associatie. Het Voorzitterschap van de Samenwerkingsraad zal bij toerbeurt worden uitgeoefend door een vertegenwoordiger van de Gemeenschap en een vertegenwoordiger van de Mercosur.

In artikel 27 wordt de werking omschreven van de Gemengde Samenwerkingscommissie, die de Samenwerkingsraad zal bijstaan in de vervulling van zijn taken, en die in de regel eenmaal per jaar bijeenkomt.

Artikel 28 bepaalt dat de Samenwerkingsraad andere organen kan oprichten. Voor de verwezenlijking van de in de overeenkomst vermelde commerciële oogmerken en voor de werkzaamheden met betrekking tot de latere liberalisering van het handelsverkeer wordt in artikel 29 een Gemengde Subcommissie voor Handelszaken opgericht.

Artikel 30 voorziet in een overlegclausule, waarbij de partijen zich ertoe verbinden over alle in de overeenkomst genoemde gebieden overleg te plegen. De procedure hiervan wordt vastgesteld in het huishoudelijk reglement van de Gemengde Commissie.

Titel IX : Slotbepalingen (artikelen 31 tot 36)

De bevoegdheden om bilaterale acties te ondernemen of overeenkomsten af te sluiten blijven onaangetast. De overeenkomst is van onbepaalde duur, en regelt de modaliteiten, t.t.z. de opportuniteit, het tijdstip en de voorwaarden, in verband met de onderhandelingen die moeten leiden tot de oprichting van de interregionale associatie. In artikel 35 wordt de procedure beschreven die moet gevolgd worden ingeval een der partijen zijn verplichtingen niet nakomt o.a. bij wezenlijke inbreuk op de overeenkomst.

5. De ondertekeningsprocedure

De Werkgroep Gemengde Verdragen, opgericht door de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid om over het al dan niet gemengd karakter van een verdrag te delibereren, bereikte op haar vergadering van 5 december 1995 een consensus

over het dubbel gemengde karakter van het inter-regionale kaderakkoord.

1) Het verdrag behandelt een aantal materies (zie art. 8 : statistiek ; art. 13 : energie ; art. 14 : transport) waarvoor geen volledige bevoegdheids-overdracht van de lidstaten naar de Europese Gemeenschap bestaat, en die bijgevolg geen exclusieve EG-aangelegenheid zijn. België heeft als lidstaat van de Europese Unie dit akkoord overigens op 1.5 december 1995 in Madrid mee ondertekend, mede namens de Gemeenschappen en de Gewesten.

2) Ook op intern Belgisch vlak heeft dit interregionaal kaderakkoord een gemengd karakter (zie art. 17 : leefmilieu ; art. 20 : vorming en opvoeding), zodat voor de ondertekening ervan door België de toestemming is vereist van de gemeenschaps- en gewestregeringen.

Krachtens artikel 167,§3 van de Grondwet hebben gemengde verdragen eerst gevolg nadat zij de instemming van de bevoegde Raden gekregen hebben. Met het oog op deze instemming wordt een ontwerp van decreet voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

6. Advies van de Raad van State

Om advies gevraagd dd. 27 maart 1997 verleende de Raad van State advies op 22 mei 1997. In zijn advies maakt de Raad van State een aantal vormopmerkingen, waaraan volledig tegemoetgekomen wordt. Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State omtrent de ondertekening van een samenwerkingsakkoord moet worden opgemerkt dat terzake reeds een samenwerkingsakkoord bestaat, aangezien de besluitvorming voor wat het standpunt van België betreft binnen de door het verdrag in het leven geroepen organen, de regels volgt vervat in het Samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten en het verenigd college van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het koninkrijk België in de ministerraad van de Europese Unie, ondertekend in Brussel op 8 maart 1994 (Belgisch Staatsblad 17 november 1994).

***De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap
en Technologie,***

Luc VAN DEN BRANDE

***De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs
en Ambtenarenzaken,***

Luc VAN DEN BOSSCHE

***De Vlaamse minister van Leefmilieu
en Tewerkstelling,***

Theo KELCHTERMANS

***De Vlaamse minister van Financiën,
Begroting en Gezondheidsbeleid,***

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

***De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting,***

Leo PEETERS

***De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,***

Eddy BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

***De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,***

Eric VAN ROMPUY

***De Vlaamse minister van Brusselse
Aangelegenheden en Gelijke-Kansenbeleid,***

Anne VAN ASBROECK
